

Frjálsi lífeyrissjóðurinn

Ársreikningur 2002

Frjálsi lífeyrissjóðurinn
Ármúla 13
108 Reykjavík

Kt. 600978-0129

Efnisyfirlit

Skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra	3	Yfirlit um hreina eign deilda	16
Áritun endurskoðenda	5	Efnahagsreikningur deilda	17
Yfirlit um breytingar á hreinni eign sjóðfélaga	6	Yfirlit um Sjóðstreymi deilda	18
Efnahagsreikningur	7		
Yfirlit um sjóðstreymi	8		
Skýringar	9		

Skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra

Frjálsi lífeyrissjóðurinn var stofnaður 1978 og er hann því á sínu 24. starfsári. Frjálsi lífeyrissjóðurinn starfaði eingöngu sem séreignarsjóður til 1. júlí 1999 þegar sjóðurinn stofnaði tryggingadeild.

Sameining Frjálsa lífeyrissjóðsins og Lífeyrissjóðsins Einingar

Allt frá stofnun hefur Frjálsi lífeyrissjóðurinn verið í fararbroddi við framþróun lífeyrissparnaðar hér á landi. Á vormánuðum samþykkti stjórn Lífeyrissjóðsins Einingar sameiningu við Frjálsa lífeyrissjóðinn með fyrirvara um samþykki sjóðfélagafundar og tilteknar breytingar á samþykktum Frjálsa lífeyrissjóðsins. Á sjóðfélagafundi Lífeyrissjóðsins Einingar í maí var sameiningin samþykkt og á aukaadalfundi Frjálsa lífeyrissjóðsins þann 28. júní sl. breyttu sjóðfélagar samþykktum sjóðsins og gekk sameining sjóðanna undir nafni Frjálsa lífeyrissjóðsins þar með í gegn. Sameiningin miðast við 1. janúar 2002 og er gerð með þeim hætti að Frjálsi lífeyrissjóðurinn tekur við eignum og skuldbindingum Lífeyrissjóðsins Einingar. Með sameiningunni varð til einn stærsti og öflugasti lífeyrissjóður landsins þar sem áhersla er lögð á lágan rekstrarkostnað, aukna áhættudreifingu og aukin réttindi sjóðfélaga.

Sjóðfélagar, ávöxtun og eignir

Í árslok 2002 voru sjóðfélagar 27.958 og nam hrein eign þeirra 19.680 millj. kr. Eignirnar skiptast þannig að 17.803 millj. kr. voru í séreignadeildum og 1.877 millj. kr. í tryggingadeild. Sjóðfélögum hefur frá ársbyrjun boðist að velja milli þriggja fjárfestingaleiða séreignadeilda sem eru með mismunandi fjárfestingarstefnu, áhættu og ávöxtun. Yfirlit um helstu þætti einstakra leiða er sem hér segir:

	Frjálsi I	Frjálsi II	Frjálsi III	Tryggingadeild
Nafnbreyting innstæðna	(7,8%)	3,8%	8,7%	(7,4%)
Raunbreyting innstæðna	(9,6%)	1,8%	6,6%	(9,2%)
Hrein eign í millj. kr.	15.633	568	1.602	1.877
Fjöldi sjóðfélaga/réttthafa	24.689	1.157	2.112	12.094
Meðalfjöldi sem greitt hefur í sjóðinn á árinu	14.859	858	1.565	7.949
Fjöldi lífeyrisþega	417	6	59	9
Markhópur	Yngri en 55 ára	Eldri en 55 ára	Lífeyrisþegar	Allir
Fjárfestingarstefna:				
Skuldabréf	60%	85%	0%	60%
Innlend hlutabréf	10%	5%	0%	10%
Erlend hlutabréf	30%	10%	0%	30%
Bankainnstæður	0%	0%	100%	0%
Sjóður og veltiinnlán	0%	0%	0%	0%
Samtals	100%	100%	100%	100%

Verðbrefamarkaðir á árinu 2002

Vonin um viðsnúning á erlendum hlutabréfamörkuðum á árinu 2002 varð að engu og lækkuðu flestir markaðir þriðja árið í röð. Helstu ástæður lækkunarinnar mátti rekja til lítils hagvaxtar og óvissu um framtíðina vegna ótta við hryðjuverk og að styrjöld brytist út. Einnig höfðu fjárfestar áhyggjur af því að viðsnúningur í afkomu fyrirtækja yrði seinni á ferðinni en vonast hafði verið til. Allar helstu vísitölurnar lækkuðu á árinu, S&P 500 sem er einna breiðasti mælikvarðinn fyrir bandarísk hlutabréf lækkaði um 23%, Dow Jones lækkaði um 16% og tæknivísitalan Nasdaq lækkaði um 32%. Sé horft á lækkunina í krónum er hún enn meiri þar sem krónan styrktist um 22% gagnvart Bandaríkjadóllar.

Það vegur þó á móti lækkunum erlendis að þróun á innlendum markaði var jákvæð. Viðskipti með hlutabréf voru með líflégra móti og hækkaði Úrvals vísitalan um rúm 16% á árinu. Þróunin á hlutabréfunum var einkum hagfelld á fyrri árs helmingi en eftir því sem líða tók á árið beindist áhugi fjárfesta einkum að skuldabréfum. Vextir voru ítrekað lækkaðir og nutu skuldabréf góðs af því. Hækkun á helstu flokkum skuldabréfa nam 8-15% en fjórði ársfjórðungur var sérlega hagstæður á skuldabréfamarkaði.

Almennt um rekstur sjóðsins

Undir árslok var endurnýjaður rekstrarsamningur sjóðsins eins og gert hafði verið ráð fyrir við sameiningu sjóðanna og umsýslubóknun Kaupþings banka hf. lækkuð. Einnig gafst sjóðfélögum kostur á að velja sér fjárfestingaleiðir fyrir séreign sína í fyrsta skipti. Er nú boðið upp á þrjár fjárfestingaleiðir til að koma til móts við mismunandi þarfir sjóðfélaga. Einnig er boðið upp á svokallaða Ævilínu þar sem iðgjöld og inneign færast á milli fjárfestingaleiðanna þriggja eftir aldri sjóðfélaga.

Staðfesting stjórnar Frjálsa lífeyrissjóðsins

Stjórn Frjálsa lífeyrissjóðsins og framkvæmdastjóri staðfesta hér með ársreikning Frjálsa lífeyrissjóðsins fyrir árið 2002 með undirritun sinni.

Reykjavík, 24. febrúar 2003.

Stjórn sjóðsins:

Hörður Sigurgestsson

Sigurður R. Helgason

Bjarnar Ingimarsson

Jón Halldórsson

Guðmundur Hauksson

Bjarni Lúðvíksson

Einar Róbert Árnason

Framkvæmdastjóri:

Hafliði Kristjánsson

Áritun endurskoðenda

Til stjórnar og sjóðfélaga Frjálsa lífeyrissjóðsins.

Við höfum endurskoðað ársreikning Frjálsa lífeyrissjóðsins fyrir árið 2002. Ársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnar, yfirlit um breytingar á hreinni eign sjóðfélaga, efnahagsreikning, yfirlit um sjóðstreymi og skýringar nr. 1 - 19. Ársreikningurinn er lagður fram af stjórnendum sjóðsins og á ábyrgð þeirra í samræmi við lög og reglur. Ábyrgð okkar felst í því álitum sem við látum í ljós á ársreikningnum á grundvelli endurskoðunarinnar.

Endurskoðað var í samræmi við góða endurskoðunarvenju. Samkvæmt því ber okkur að skipuleggja og haga endurskoðuninni þannig að leitt sé í ljós að ársreikningurinn sé í meginatriðum án annmarka. Endurskoðunin felur meðal annars í sér greiningaraðgerðir, úrtakskannanir og athuganir á gögnum til að sannreyna fjárhæðir og aðrar upplýsingar sem fram koma í ársreikningnum. Endurskoðunin felur einnig í sér athugun á þeim reikningsskilaaðferðum og matsreglum sem notaðar eru við gerð ársreikningsins og mat á framsetningu hans í heild. Við teljum að endurskoðunin sé nægjanlega traustur grunnur til að byggja álit okkar á.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu sjóðsins á árinu 2002, efnahag hans 31. desember 2002 og breytingu á handbæru fé á árinu, í samræmi við lög og góða reikningsskilavenju.

Reykjavík, 24. febrúar 2003.

Sæmundur Valdimarsson

Óskar Sverrisson

KPMG Endurskoðun hf.

Yfirlit um breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris fyrir árið 2002

	Skýr.	2002	2001
Iðgjöld:			
Iðgjöld sjóðfélaga		1.459.842	1.403.477
Iðgjöld launagreiðenda		2.005.092	1.923.523
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(512.735)	(464.395)
	17	2.952.199	2.862.605
Lífeyrir	9,17	292.960	267.798
Fjárfestingartekjur:			
Tekjur af eignarhlutum		(346.235)	(106.723)
Vaxtatekjur og gengismunur	10	(955.132)	709.615
Reiknuð gjöld vegna verðlagsbreytinga	8	0	(1.390.086)
		(1.301.367)	(787.194)
Fjárfestingargjöld:			
Umsýslulaun		69.486	58.894
		69.486	58.894
Rekstrarkostnaður:			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður		40.664	26.011
Hækkun á hreinni eign án matsbreytinga		1.247.722	1.722.708
		1.247.722	1.722.708
Matsbreytingar:			
Reiknuð gjöld vegna verðlagsbreytinga	8	0	1.390.086
Hækkun á hreinni eign á árinu		1.247.722	3.112.794
Hrein eign frá fyrra ári	17	18.432.762	15.319.968
Hrein eign í lok ársins til greiðslu lífeyris	17	19.680.484	18.432.762

Efnahagsreikningur 31. desember 2002

	Skýr.	2002	2001
Fjárfestingar:			
Verðbréf með breytilegum tekjum		8.783.753	8.658.571
Verðbréf með föstum tekjum		8.794.498	8.831.368
Bankainnstæður		1.538.549	263.954
Veðlán		257.286	289.982
	11-15	<u>19.374.086</u>	<u>18.043.875</u>
Kröfur:			
Ýmsar kröfur		<u>2.984</u>	<u>2.627</u>
Aðrar eignir:			
Sjóður og veltiinnlán		<u>319.030</u>	<u>413.134</u>
	Eignir samtals 18	19.696.100	18.459.636
Skuldir:			
Ógreiddur kostnaður		<u>15.616</u>	<u>26.874</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris	17,18	<u>19.680.484</u>	<u>18.432.762</u>
Skipting á hreinni eign til greiðslu lífeyris:			
Hrein eign séreignardeildar		17.803.982	16.826.906
Hrein eign samtryggingardeildar		<u>1.876.502</u>	<u>1.605.856</u>
		<u>19.680.484</u>	<u>18.432.762</u>

Yfirlit um sjóðstreymi fyrir árið 2002

	Skýr.	2002	2001
Inngreiðslur:			
Iðgjöld	17	2.952.199	2.862.605
Fjárfestingartekjur		228.945	62.637
Afborganir verðbréfa		769.032	591.265
Seld verðbréf með breytilegum tekjum		22.437.572	10.207.827
Seld verðbréf með föstum tekjum		2.356.485	4.816.567
		28.744.233	18.540.901
Útgreiðslur:			
Lífeyrir		292.960	267.798
Fjárfestingargjöld		89.462	27.260
Rekstrarkostnaður		40.664	45.891
Skammtímalíðir, breyting		16.560	2.717
		439.646	343.666
Ráðstöfunarfé til kaupa á verðbréfum		28.304.587	18.197.235
Fjárfestingar:			
Kaup á verðbréfum með breytilegum tekjum		24.828.515	11.188.840
Kaup á verðbréfum með föstum tekjum		2.293.170	6.480.724
Bankainnstæður, breyting		1.274.594	263.954
Ný veðlán		2.412	0
		28.398.691	17.933.518
(Lækkun) hækkun á sjóði og veltiinnlánnum	(94.104)	263.717
Sjóður og veltiinnlán í ársbyrjun		413.134	149.417
Sjóður og veltiinnlán í lok ársins		319.030	413.134

Skýringar

Reikningsskilaaðferðir

Grundvöllur reikningsskilanna

1. Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Hann er byggður á kostnaðarverðsreikningsskilum og er gerður eftir sömu reikningsskilaaðferðum og árið áður að öðru leyti en því að áhrif verðlagsbreytinga eru ekki reiknuð. Nánari grein er gerð fyrir áhrifum breytinganna í skýringu 8 um breytingar á reikningsskilaaðferðum.

Sjóðurinn skiptist í tvær deildir, samtryggingardeild og séreignardeild. Á blaðsíðum 16 - 18 er að finna yfirlit um breytingar á hreinni eign, efnahagsreikning og sjóðstreymi deilda sjóðsins.

Á aukaaðalfundi þann 28. júní síðastliðinn samþykktu sjóðfélagar sameiningu við Lífeyrissjóðinn Einingu undir nafni Frjálsa lífeyrissjóðsins. Miðast sameiningin við 1. janúar 2002. Samanburðartölur í árshlutareikningum eru samanlagðar fjárhæðir úr ársreikningum sjóðanna fyrir árið 2001.

Erlendir gjaldmiðlar

2. Eignir og skuldir í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknaðar í íslenskar krónur á gengi í árslok 2002. Rekstrartekjur og gjöld í erlendum gjaldmiðlum eru unreiknuð á gengi viðskiptadags.

Framvirkir samningar

3. Sjóðurinn hefur gert framvirka gjaldmiðlasamninga og er tilgangur þeirra að draga úr gengisáhættu sjóðsins. Samningarnir eru gerðir upp á markaðsverði. Höfuðstóll samninganna er ekki færður í efnahag, en afkoma þeirra er færð í rekstrar- og efnahagsreikning.

Iðgjöld

4. Iðgjöld eru tekjufærð eftir skilgreinum sem hafa borist sjóðnum.

Tekjur af eignarhlutum

5. Undir tekjur af eignarhlutum fellur arður af hlutabréfum, söluhagnaður og óinnleystur gengismunur af hlutabréfum, bæði vegna breytinga á gengi bréfanna og gengi íslensku krónunnar.

Vaxtatekjur og gengismunur

6. Undir vaxtatekjur og gengismun falla vaxtatekjur af verðbréfum með föstum tekjum, veðlánnum, bundnum bankainnstæðum, auk vaxtatekna af iðgjöldum og veltiinnlánnum. Þá fellur undir þennan lið gengismunur af verðbréfum með föstum tekjum í erlendum gjaldmiðlum og breytingar á verði innlendra og erlendra hlutdeildarskírteina.

Verðbréfaeign

7. Verðbréfum í eigu sjóðsins er skipt í verðbréf með breytilegum tekjum, verðbréf með föstum tekjum og veðlán. Til verðbréfa með breytilegum tekjum teljast hlutabréf og hlutdeildarskírteini verðbréfasjóða. Til verðbréfa með föstum tekjum teljast skuldabréf og önnur verðbréf með föstum vöxtum eða með tiltekna vaxtaviðmiðun. Til veðlána teljast skuldabréfalán með veði í fasteignum og lausafé.

Skráð verðbréf með breytilegum tekjum eru eignfærð á markaðsverði í árslok, en óskráð bréf á kostnaðarverði eða áætluðu markaðsverði ef það er lægra.

Verðbréf með föstum tekjum og veðlán eru færð til eignar miðað við ávöxtunarkröfu á kaupdegi. Hlutdeildarskírteini og verðbréf með breytilegum tekjum eru eignfærð á markaðsverði í árslok.

Verðbréf í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknuð í íslenskar krónur á gengi í árslok.

Breytingar á reikningsskilaaðferð

8. Breyting hefur verið gerð á reikningsskilaaðferðum sjóðsins í samræmi við breytingar á lögum um ársreikninga sem samþykkt voru á Alþingi undir lok árs 2001, um afnám verðleiðréttra reikningsskila. Við breytinguna er ekki lengur tekið tillit til áhrifa verðlagsbreytinga í yfirliti um breytingar á hreinni eign í árshlutareikningnum. Samanburðarfjárhæðum í árshlutareikningnum hefur ekki verið breytt og framsetning þeirra er miðuð við verðleiðrét reikningsskil.

Ef beitt hefði verið óbreyttum aðferðum við gerð reikningsskilanna væru áhrif verðleiðréttinga á rekstur sjóðsins árið 2002 þau að fjárfestingartekjur hefðu lækkað um 376 millj. kr., miðað við hækkun á vísitölu neysluverðs á árinu, sem var 2,0%. Áhrif verðleiðréttinga á efnahagsreikning væru engin þar sem matsbreytingin hefði ekki áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris

Lífeyrir

9. Greiddur lífeyrir:	2002	2001
Ellilífeyrir	244.007	233.532
Örorkulífeyrir	7.588	9.004
Makalífeyrir	25.575	19.235
Barnalífeyrir	13.125	4.646
Annar lífeyrir	2.665	1.381
Lífeyrir samtals	<u>292.960</u>	<u>267.798</u>

Vaxtatekjur og gengismunur

10. Vaxtatekjur og gengismunur sundurliðast þannig:	2002
Hlutdeildarskírteini	(1.795.684)
Skuldabréf með ábyrgð ríkisins	397.298
Önnur skuldabréf	217.289
Bankainnstæður	82.680
Skiptasamningar	141.093
Aðrar vaxtatekjur	2.192
	<u>(955.132)</u>

Skýringar, frh.:

Fjárfestingar

11. Verðbréf með breytilegum tekjum greinast þannig:	31.12.2002	31.12.2001
Skráð innlend hlutabréf:		
Pharmaco hf.	124.229	175.800
Íslandsbanki hf.	109.056	138.903
Baugur hf.	89.945	96.447
Bakkavör hf.	89.515	91.746
Össur hf.	88.428	129.491
Samherji hf.	75.400	102.294
Landsbanki Íslands hf.	74.131	55.958
Hf. Eimskipafélag Íslands	68.799	0
Kaupþing hf.	64.405	53.121
Önnur félög (17 / 18)	230.060	363.101
	<u>1.013.968</u>	<u>1.206.861</u>
Óskráð innlend hlutabréf	<u>6.066</u>	<u>11.302</u>
Erlend hlutabréf:		
Artemis Holding ISK Class	373.384	0
Uppspretta Icelandic Capital Venture SA	106.890	25.275
SPDR Trust Series 1	106.267	0
WEBS – Japan Index Series	55.415	0
Önnur erlend félög (101 / 83)	789.530	1.137.307
	<u>1.431.486</u>	<u>1.162.582</u>
Hlutdeildarskírteini:		
Innlendir verðbréfasjóðir:		
Sjóðir með rikistrygðum skuldabréfum	<u>51.668</u>	<u>1.367.521</u>
Sjóðir með hlutabréfum:		
Frjálsi - Íslensk hlutabréf	455.215	0
Einingabréf 9 – Íslensk hlutabréf	358.611	216.690
Einingabréf 6 – Erlend hlutabréf	38.319	649.306
	<u>852.145</u>	<u>865.996</u>
Sjóðir með markaðsskuldabréfum	<u>1.211.311</u>	<u>272.206</u>
	<u>2.115.124</u>	<u>2.505.723</u>
Erlendir verðbréfasjóðir:		
Sjóðir með hlutabréfum:		
ACM Global Growth Trends Fund	1.532.485	0
Fidelity FDS – International	884.849	1.246.812
Capital International Fund	478.437	0
Lifis International Equity	320.246	1.177.618
LUX-Global Growth Class	257.485	0
LUX-Global Value Class	244.611	0
Fidelity Funds – European Growth Fund	196.561	95.025
Fidelity FDS – American GTH	131.891	94.885
LUX-Global Equity Class	52.249	387.366
Aðrir sjóðir með hlutabréfum (8 / 12)	118.295	770.397
	<u>4.217.109</u>	<u>3.772.103</u>
Bókfært verð samtals	<u>8.783.753</u>	<u>8.658.571</u>

Skýringar, frh.:

12. Verðbréf með föstum tekjum greinast þannig:	31.12.2002	31.12.2001
Skuldabréf með ríkisábyrgð	6.365.275	6.030.625
Skuldabréf með ábyrgð fjármálastofnana	1.239.668	1.714.639
Skuldabréf með ábyrgð sveitarfélaga	435.349	500.139
Önnur skuldabréf	754.206	585.965
	<u>8.794.498</u>	<u>8.831.368</u>

Áætlað markaðsverð bréfanna nam 8.710 millj. kr. í árslok 2002.

13. Veitt lán gegn veði í fasteig num skiptast þannig:		
Sjóðfélagar	53.798	63.289
Aðrir aðilar	203.488	226.693
Veðlán samtals	<u>257.286</u>	<u>289.982</u>

14. Fjárfestingar skiptast þannig eftir gjaldmiðlum:		
Verðbréf með breytilegum tekjum:		
Í íslenskum krónum	3.135.159	3.723.887
Í erlendum gjaldmiðlum	5.648.594	4.934.684
	<u>8.783.753</u>	<u>8.658.571</u>
Verðbréf með föstum tekjum:		
Í íslenskum krónum	8.716.889	8.711.549
Í erlendum gjaldmiðlum	77.609	119.819
	<u>8.794.498</u>	<u>8.831.368</u>
Bankainnstæður í íslenskum krónum	1.538.549	263.954
Veðlán í íslenskum krónum	257.286	289.982
Fjárfestingar samtals	<u>19.374.086</u>	<u>18.043.875</u>

15. Sjóðurinn hefur gert framvirka samninga um kaup á ríkistryggðum skuldabréfum í þeim tilgangi að minnka endurfjárfestingaráhættu. Samningarnir skiptast þannig á deildir:

Frjálsi 1	1.561.458
Frjálsi 2	51.165
Tryggingadeild	178.473
Samtals	<u>1.791.096</u>

Sjóðurinn hefur keypt íslenskar krónur framvirkt á móti vísitölu íslensku krónunnar í þeim tilgangi að minnka gjaldeyrisáhættu vegna erlendra eigna. Samningarnir skiptast þannig á deildir:

Frjálsi 1	1.175.661
Frjálsi 2	12.549
Tryggingadeild	129.737
Samtals	<u>1.317.947</u>

Skuldbindingar

16. Samkvæmt tryggingafræðilegum útreikningi nemur áfallin lífeyrisskuldbinding samtryggingardeildar sjóðsins 1.984 millj. kr. í árslok 2002 miðað við 3,5% ársvexti og að teknu tilliti til áætlaðs kostnaðar við rekstur sjóðsins. Endurmetin hrein eign deildarinnar í árslok 2002 er 2.038 millj. kr. eða 55 millj. kr. hærri. Lífeyrisskuldbinding samtryggingardeildar sjóðsins í árslok 2002 greinist þannig:

	Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Eignir:			
Hrein eign til greiðslu lífeyris	1.876.500		1.876.500
Endurmat verðbréfa miðað við 3,5% vexti	162.000		162.000
Núvirði framtíðariðgjalda		12.427.000	12.427.000
Eignir samtals	<u>2.038.500</u>	<u>12.427.000</u>	<u>14.465.500</u>
Skuldbindingar:			
Ellilífeyrir	975.700	5.579.400	6.555.100
Örorkulífeyrir	790.200	4.847.800	5.638.000
Makalífeyrir	212.100	1.270.000	1.482.100
Barnalífeyrir		427.100	427.100
Rekstrarkostnaður	5.800	66.000	71.800
Skuldbindingar samtals	<u>1.983.800</u>	<u>12.190.300</u>	<u>14.174.100</u>
Eignir umfram skuldbindingar	54.700	236.700	291.400
Í hlutfalli af skuldbindingum	2,8%	1,9%	2,1%

17. Breytingar á innstæðum sjóðfélaga greinist þannig á árinu:

	Frjálsi I	Frjálsi II	Frjálsi III	Sam- trygginga- deild	Samtals
Frjálsi lífeyrissjóðurinn 1.1.	9.788.170	0	0	943.938	10.732.108
Lífeyrissjóðurinn Eining 1.1	<u>6.635.389</u>	<u>137.799</u>	<u>265.548</u>	<u>661.918</u>	<u>7.700.654</u>
Samtals staða í ársbyrjun	16.423.559	137.799	265.548	1.605.856	18.432.762
Iðgjöld á árinu	402.833	409.690	1.328.435	811.241	2.952.199
Lífeyrisgreiðslur á árinu	(228.543)	(2.639)	(61.027)	(751)	(292.960)
Úthlutað úr samtryggingardeild	387.025	6.898	4.186	(398.109)	
Ávöxtun ársins	(1.351.386)	16.472	65.132	(141.735)	(1.411.517)
Hrein eign í lok ársins	<u>15.633.488</u>	<u>568.220</u>	<u>1.602.274</u>	<u>1.876.502</u>	<u>19.680.484</u>

Í samræmi við ákvæði laga og vegna samruna sjóðanna var að úthlutað 398 millj. kr. úr samtryggingadeild í séreignadeild. Úthlutunin er byggð á útreikningi tryggingastærðfræðinga sjóðanna sem sameinuðust.

Skýringar, frh.:

18. Eignir lífeyrissjóðsins skiptast þannig á einstakar fjárfestingarleiðir og samtryggingardeild í árslok 2002. Yfirlitið er í millj. kr.

	Frjálsi I		Frjálsi II		Frjálsi III		Trygginga- deild		Samtals	
	M.kr.	%	M.kr.	%	M.kr.	%	M.kr.	%	M.kr.	%
Skipting eignasafna:										
Sjóður, veltiinnlán og fleira	168	1	37	6	64	4	53	3	322	2
Bankainnstæður					1.539	96			1.539	8
Skuldabréf	8.649	55					402	21	9.051	46
Skuldabréf með ábyrgð ríkisins	5.967	38					256	13	6.223	32
Skuldabréf fjármálastofnana	1.458	9					62	3	1.520	8
Skuldabréf sveitarfélaga	403	3					32	2	435	2
Skuldabréf fyrirtækja	361	2					19	1	380	2
Skuldabréf einstaklinga	257	2							257	1
Önnur skuldabréf	203	1					33	2	236	1
Innlend hlutabréf	1.019	7					1	0	1.020	5
Innlend hlutdeildarskírteini	782	5	476	84			857	46	2.115	11
Með hlutabréfum	730	5	27	5			184	10	941	5
Með skuldabréfum	52		449	79			673	36	1.174	6
Erlend hlutabréf	1.383	9	6	1			43	2	1.432	7
Erlend hlutdeildarskírteini	3.647	23	49	9			521	28	4.217	21
Með hlutabréfum	3.647	23	49	9			521	28	4.217	21
Með skuldabréfum										
Samtals	15.648	100	568	100	1.603	100	1.877	100	19.696	100
Skuldir	(15)		(1)		0		0		(16)	
Hrein eign	15.633		567		1.603		1.877		19.680	
Nafnbreyting á árinu	(7,8%)		3,8%		8,7%		(7,4%)			
Raunbreyting á árinu	(9,6%)		1,8%		6,6%		(9,2%)			

Kennitölur

19. Meðfylgjandi er samanburður á nokkrum kennitölum milli ára síðustu fimm ár.

Samanburðartölur árána 1998 – 2001 eru fyrir Frjálsa lífeyrissjóðinn eingöngu og hafa ekki verið vegnar saman við sambærilegar tölur fyrir Lífeyrissjóðinn Einingu. Hrein raunávöxtun er reiknuð miðað við heilt ár.

Frjálsi I	2002	2001	2000	1999	1998
Hrein raunávöxtun miðað við innborguð iðgjöld (9,6%)	3,0%)	0,7%)	9,6%	10,0%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga;					
Skráð verðbréf með breytilegum tekjum	43,4%	46,5%	46,0%	45,9%	25,5%
Skráð verðbréf með föstum tekjum	47,6%	46,0%	41,6%	42,7%	61,1%
Óskráð verðbréf með breytilegum tekjum	0,7%	0,4%	1,4%	0,1%	0,1%
Óskráð skuldabréf með föstum tekjum	7,0%	4,4%	7,5%	7,5%	7,5%
Veðlán	1,3%	2,7%	3,5%	3,8%	5,8%
Fjárfestingar:					
Eignir í íslenskum krónum	67,0%	69,3%	67,1%	72,9%	82,6%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	33,0%	30,7%	32,9%	27,1%	17,4%

frh.:

Skýringar, frh.:

19. Frh.:

Frjálsi II	2002	2001	2000	1999	1998
Hrein raunávöxtun miðað við innborguð iðgjöld	1,8% (1,1%)			
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga; Skráð verðbréf með breytilegum tekjum	100,0%				
Fjárfestingar:					
Eignir í íslenskum krónum	89,6%	91,6%			
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	10,4%	8,4%			
Frjálsi III					
Hrein raunávöxtun miðað við innborguð iðgjöld	6,6%	6,6%			
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga; Bankainnstæður	100,0%	100,0%			
Fjárfestingar:					
Eignir í íslenskum krónum	100,0%	100,0%			
Tryggingadeild					
Hrein raunávöxtun miðað við innborguð iðgjöld (9,2%) (2,7%)			
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga; Skráð verðbréf með breytilegum tekjum	77,5%	39,7%			
Skráð verðbréf með föstum tekjum	15,8%	48,4%			
Óskráð verðbréf með breytilegum tekjum	0,4%	0,3%			
Óskráð skuldabréf með föstum tekjum	6,3%	11,5%			
Veðlán	0,0%	0,0%			
Fjárfestingar:					
Eignir í íslenskum krónum	69,1%	77,4%			
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	30,9%	22,6%			
Frjálsi lífeyrissjóðurinn í heild:					
Fjöldi sjóðfélaga	17.282	8.747	7.734	6.755	
Fjöldi lífeyrisþega	491	197	142	125	
Hlutfallsleg skipting lífeyris:					
Ellilífeyrir	83,3%	82,0%	81,6%	85,5%	
Makalífeyrir	8,7%	11,7%	16,7%	7,1%	
Örorkulífeyrir	2,6%	3,7%	1,1%	1,4%	
Barnalífeyrir	4,5%	1,8%	0,5%	0,3%	
Annar lífeyrir	0,9%	0,8%	0,1%	5,7%	
Skilgreiningar:					
Hrein raunávöxtun	Raunávöxtun miðað við heilt ár þegar rekstrarkostnaður sjóðsins hefur verið dreginn frá fjárfestingartekjum að frádregnum fjárfestingargjöldum				
Fjöldi sjóðfélaga	Meðaltal fjölda sjóðfélaga sem greiddi iðgjald á reikningsárinu.				
Fjöldi lífeyrisþega	Meðaltal fjölda lífeyrisþega sem fékk greiddan lífeyri á reikningsárinu.				

Yfirlit um breytingar á hreinni eign deilda til greiðslu lífeyris fyrir árið 2002

	Séreigna- deild	Samtryggingar- deild	Samtals
Iðgjöld:			
Iðgjöld sjóðfélaga	649.666	810.176	1.459.842
Iðgjöld launagreiðenda	791.281	1.213.811	2.005.092
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	700.011	(1.212.746)	(512.735)
	<u>2.140.958</u>	<u>811.241</u>	<u>2.952.199</u>
Lífeyrir	<u>292.209</u>	<u>751</u>	<u>292.960</u>
Fjárfestingartekjur:			
Tekjur af eignarhlutum	(350.751)	4.516	(346.235)
Vaxtatekjur og gengismunur	(818.374)	(136.758)	(955.132)
	<u>(1.169.125)</u>	<u>(132.242)</u>	<u>(1.301.367)</u>
Fjárfestingargjöld:			
Umsýsluþóknun	<u>63.334</u>	<u>6.152</u>	<u>69.486</u>
Rekstrarkostnaður:			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	<u>37.323</u>	<u>3.341</u>	<u>30.664</u>
Hækkun á hreinni eign án matsbreytinga	<u>578.967</u>	<u>668.755</u>	<u>1.247.722</u>
Úthlutað úr samtryggingadeild	398.109	(398.109)	0
Hrein eign frá fyrra ári	<u>16.826.906</u>	<u>1.605.856</u>	<u>18.432.762</u>
Hrein eign í lok ársins til greiðslu lífeyris	<u><u>17.803.982</u></u>	<u><u>1.876.502</u></u>	<u><u>19.680.484</u></u>

Efnahagsreikningur deilda 31. desember 2002

	Séreigna- deild	Samtryggingar- deild	Samtals
Fjárfestingar:			
Verðbréf með breytilegum tekjum	7.362.335	1.421.418	8.783.753
Verðbréf með föstum tekju m	8.392.231	402.267	8.794.498
Bankainnstæður	1.538.549	0	1.538.549
Verðlán	257.286	0	257.286
	<u>17.550.401</u>	<u>1.823.685</u>	<u>19.374.086</u>
Kröfur:			
Ýmsar kröfur	<u>2.984</u>	<u>0</u>	<u>2.984</u>
Aðrar eignir:			
Sjóður og veltiinnlán	<u>266.213</u>	<u>52.817</u>	<u>319.030</u>
Eignir samtals	<u>17.819.598</u>	<u>1.876.502</u>	<u>19.696.100</u>
Skuldir:			
Ógreiddur kostnaður	<u>15.616</u>	<u>0</u>	<u>15.616</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris	<u><u>17.803.982</u></u>	<u><u>1.876.502</u></u>	<u><u>19.680.484</u></u>

Yfirlit um sjóðstreymi deilda árið 2002

	Séreigna- deild	Samtryggingar- deild	Samtals
Inngreiðslur:			
Iðgjöld	2.539.068	413.131	2.952.199
Fjárfestingartekjur	205.495	23.450	228.945
Afborganir verðbréfa	734.944	34.088	769.032
Seld verðbréf með breytilegum tekjum	20.141.507	2.296.065	22.437.572
Seld verðbréf með föstum tekjum	2.157.252	199.233	2.356.485
	<u>25.778.266</u>	<u>2.965.967</u>	<u>28.744.233</u>
Útgreiðslur:			
Lífeyrir	292.210	750	292.960
Fjárfestingargjöld	82.693	6.768	89.461
Rekstrarkostnaður án afskrifta	37.271	3.393	40.664
Skammtímalíðir, breyting	16.620	(60)	16.560
	<u>428.794</u>	<u>(10.851)</u>	<u>439.645</u>
Ráðstöfunarfé til kaupa á verðbréfum og öðrum fjárfestingum	25.349.471	2.955.116	28.304.587
Kaup á verðbréfum:			
Kaup á verðbréfum með breytilegum tekjum	21.921.770	2.906.745	24.828.515
Kaup á verðbréfum með föstum tekjum	2.293.171		2.293.170
Bankainnstæður, breyting	1.274.594		1.274.594
Ný veðlán	2.412		2.412
	<u>25.491.947</u>	<u>2.906.745</u>	<u>28.398.691</u>
(Lækkun) hækkun á sjóði og veldiinnlánnum	(142.476)	48.371	(94.104)
Sjóður og veldiinnlán í ársbyrjun	408.689	4.446	413.134
Sjóður og veldiinnlán í lok ársins	266.213	52.817	319.030